

Sag C-143/23

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

9. marts 2023

Forelæggende ret:

Landgericht Ravensburg (Tyskland)

Afgørelse af:

1. marts 2023

Sagsøgere:

TJ

KI

FA

Sagsøgte:

Mercedes-Benz Bank AG

Volkswagen Bank GmbH

Hovedsagens genstand

Forbrugerkreditaftale – direktiv 2008/48/EF – fortrydelsesret – erstatning – beregning af erstatningen – forbrugerens pligt til at betale renter af det modtagne kreditbeløb i tilfælde af fortrydelse af kreditaftalen

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Fortolkning af EU-retten, artikel 267 AEUV

Præjudicielle spørgsmål

1. Er det foreneligt med EU-retten, navnlig med artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48/EF, hvis størrelsen af den erstatning, som forbrugeren skal betale for værdiforringelsen af det finansierede køretøj i forbindelse med en forbrugerkreditaftale, hvor fortrydelsesretten er blevet gjort gældende, og som er knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj, som er indgået i fysisk handel, beregnes på en sådan måde, at forhandlerens indkøbspris på tidspunktet for tilbageleveringen af køretøjet trækkes fra forhandlerens salgpris på tidspunktet for forbrugers erhvervelse af køretøjet?
2. Sigter bestemmelsen i artikel 14, stk. 3, litra b), første punktum, i direktiv 2008/48/EF mod en fuldstændig harmonisering for forbrugerkreditaftaler, som er knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj, og er bestemmelsen dermed bindende for medlemsstaterne?

Såfremt det andet spørgsmål besvares benægtende:

3. Er det foreneligt med EU-retten, navnlig med artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/48/EF, hvis kredittageren efter fortrydelsen af en forbrugerkreditaftale, der er knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj, i perioden mellem udbetalingen af lånet til sælgeren af det finansierede køretøj og tidspunktet for tilbageleveringen af køretøjet til kreditgiveren (eller sælgeren) skal betale den i aftalen fastsatte debitorrente?

Anførte EU-retlige forskrifter

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (herefter: direktiv 2008/48), navnlig artikel 14, stk. 1

Anførte nationale forskrifter

Bürgerliches Gesetzbuch (borgerlig lovbog, herefter »BGB«), navnlig §§ 355, 356b, 492 og 495 samt §§ 357, 357a og 358 i den affattelse, der var gældende indtil den 27. maj 2022

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (lov om ikrafttræden af den borgerlige lovbog, herefter »EGBGB«), artikel 247, §§ 3 og 6

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Den foreliggende præjudicielle anmodning er baseret på tre forskellige sager.

- 2 I den første sag indgik sagsøgeren med sagsøgte en kreditaftale vedrørende 36 159 EUR, som skulle anvendes til køb af et køretøj til en købspris på 36 159 EUR til privat brug. Beløbet blev udbetalt direkte til sælgeren af køretøjet. Denne formidlede indgåelsen af kreditaftalen for sagsøgte. I kreditaftalen blev den morarentesats, der var gældende ved aftalens indgåelse, ikke nævnt som en konkret procentsats.
- 3 Sagsøgeren betalte kreditrater på i alt 7 872,67 EUR og indløste den 8. marts 2021 kreditten før tid ved betaling af 28 524,36 EUR. I alt erlagde sagsøgeren betalinger på 36 397,03 EUR til sagsøgte. Ved skrivelse af 11. oktober 2021 fortrød sagsøgeren sin viljeserklæring om indgåelsen af kreditaftalen.
- 4 Sagsøgeren har gjort gældende, at fortrydelsen er gyldig, idet fortrydelsesfristen ikke var begyndt at løbe på grund af fejlagtige obligatoriske oplysninger. Sagsøgeren har nedlagt påstand om, at sagsøgte tilpligtes at betale 36 589,92 EUR med fradrag af 2 264,28 EUR i værdiforringelse.
- 5 Sagsøgte har nedlagt påstand om frifindelse. Sagsøgte påberåber sig bl.a., at fortrydelsesfristen var udløbet, og rejser indsigelse om ulovlig udøvelse af rettigheder. Sagsøgte erklærer desuden, at der skal ske modregning med et rentekrav på 238,03 EUR for overladelsen af kreditbeløbet, og har nedlagt påstand om, at det fastslås, at sagsøgeren skal betale erstatning for værdiforringelsen indtil udleveringen af køretøjet.
- 6 Sagsøgeren anerkender principielt dette krav, men mener, at erstatningskravet kun udgør 2 264,28 EUR, idet moms på 19% og forhandlerens margin på 15% af nettokøbsprisen ikke skal medregnes.
- 7 I den anden sag indgik sagsøgeren med sagsøgte en kreditaftale vedrørende 29 500 EUR, som skulle anvendes til køb af en Mercedes E 220 til en købspris på 32 500 EUR til privat brug. Beløbet blev udbetalt direkte til sælgeren af køretøjet. Desuden betalte sagsøgeren en udbetaling på 3 000 EUR til sælgeren. Denne formidlede indgåelsen af kreditaftalen for sagsøgte. I aftalen blev den morarentesats, der var gældende ved aftalens indgåelse, ikke nævnt som en konkret procentsats.
- 8 Sagsøgeren betalte kreditrater på 5 924,48 EUR til sagsøgte, altså inklusive udbetalingen i alt 8 924,48 EUR. Sagsøgeren fortrød ved skrivelse af 31. oktober 2019 sin viljeserklæring om indgåelsen af kreditaftalen.
- 9 Sagsøgeren har bl.a. nedlagt påstand om, at sagsøgte tilpligtes at betale 8 924,48 EUR til gengæld for udlevering af køretøjet, samt at det fastslås, at han på grund af fortrydelsen ikke skylder renter eller afbetalingsydelse. Sagsøgeren har gjort gældende, at fortrydelsen er gyldig, idet fortrydelsesfristen ikke var begyndt at løbe på grund af fejlagtige obligatoriske oplysninger i aftalen.
- 10 Sagsøgeren har desuden nedlagt påstand om, at det fastslås, at han ikke skal betale erstatning for køretøjets værdiforringelse. Sagsøgeren mener, at det i henhold til

EU-retten er tvivlsomt, om en bank kan forlange erstatning, hvis den ikke har opfyldt sin oplysningspligt. I det mindste skal moms og forhandlermargen ikke medregnes ved beregningen af værdiforringelsen.

- 11 Sagsøgte har nedlagt påstand om frifindelse. Sagsøgte gør bl.a. gældende, at fortrydelsesfristen var udløbet, og af fortrydelsen blev udøvet ulovligt.
- 12 Sagsøgte har nedlagt påstand om, at det fastslås, at sagsøgeren er forpligtet til at betale erstatning for værdiforringelsen indtil udleveringen af køretøjet og desuden erstatning for værdien af anvendelsen på 3,92% p.a. af den til enhver tid udestående kreditsaldo for perioden mellem udbetalingen af kreditten til sælgeren og tilbageleveringen af køretøjet. Sagsøgeren har bestridt dette.
- 13 I den tredje sag indgik sagsøgeren med sagsøgte en kreditaftale vedrørende 35 300 EUR, som skulle anvendes til køb af en VW Touareg til en købspris på 51 300 EUR. Kreditbeløbet blev udbetalt direkte til sælgeren af køretøjet. Desuden betalte sagsøgeren en udbetaling på 16 000 EUR til sælgeren. Denne formidlede indgåelsen af kreditaftalen for sagsøgte. I kreditaftalen blev den morarentesats, der var gældende ved aftalens indgåelse, ikke nævnt som en konkret procentsats.
- 14 Sagsøgeren betalte kreditrater på i alt 8 800 EUR til sagsøgte, og betalte altså inklusive udbetalingen i alt 24 800 EUR. Sagsøgeren fortrød ved skrivelse af 20. juli 2020 sin viljeserklæring om indgåelsen af kreditaftalen.
- 15 Sagsøgeren har gjort gældende, at fortrydelsen er gyldig, idet fortrydelsesfristen ikke var begyndt at løbe på grund af fejlagtige obligatoriske oplysninger i aftalen. Sagsøgeren har bl.a. nedlagt påstand om, at sagsøgte tilpligtes at betale ham 24 800 EUR med fradrag af erstatning på 24 550 EUR plus renter, til gengæld for udleveringen af køretøjet, samt at det desuden fastslås, at han på grund af fortrydelsen hverken skylder betaling af renter eller afdragsbetalinger. Sagsøgeren beregner værdiforringelsen ved hjælp af differencen mellem købsprisen på 51 300 EUR og værdien på 26 750 EUR ved sagens anlæggelse, som er beregnet i henhold til brugtvognsvurderingen fra Allgemeiner Deutscher Automobil-Club (ADAC).
- 16 Sagsøgte har nedlagt påstand om frifindelse. Sagsøgte gør bl.a. gældende, at fortrydelsesfristen var udløbet. Sagsøgte anser ikke det første spørgsmål for relevant for afgørelsen, da sagsøgte ikke har bestridt den af sagsøgeren beregnede erstatning, og dette beløb uden videre kan lægges til grund for rettens afgørelse.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 17 De præjudicielle spørgsmål føjer sig til de spørgsmål, som allerede er blevet stillet i de verserende sager C-38/21, C-47/21, C-232/21 og C-715/22. Den forelæggende ret bemærker følgende vedrørende de enkelte spørgsmål:

- 18 Det første spørgsmål vedrører problemet om, hvordan den erstatning, som kredittageren skal betale for varens værdiforringelse, skal beregnes. Dette spørgsmål er omdiskuteret i den nationale retspraksis og retslitteratur. Hidtil har Bundesgerichtshof (forbundsdomstolen, Tyskland, herefter »BGH«) lagt den såkaldte sammenligningsværdimetode til grund. Ifølge denne metode skal sagsøgeren erstatte differencen mellem det finansierede køretøjs handelsværdi ved indgåelsen af kreditaftalen, som beregnes ved hjælp af den aftalte modydelse, og køretøjets handelsværdi ved tilbageleveringen af dette til kreditgiveren.
- 19 Ved dom af 25. oktober 2022 fraveg BGH imidlertid denne metode og fastslog, at det ved anvendelse af sammenligningsværdimetoden er forhandlerens salgpris (altså inklusive forhandlermargen og moms), der er afgørende for værdien på tidspunktet for forbrugerens erhvervelse, og ved tilbageleveringen af køretøjet forhandlerens indkøbspris (altså uden forhandlermargen og moms). BGH begrundet modellen med forhandlerens indkøbspris ved tilbageleveringen af køretøjet med, at dette er den pris, som forbruger kan sælge køretøjet til, og at denne pris desuden også udgør køretøjets værdi for forhandleren på tidspunktet for tilbageleveringen. BGH anfører endvidere, at forhandlerens salgpris foruden profitmargen også dækker forhandlerens generelle omkostninger og dennes bestræbelser for at videresælge køretøjet, f.eks. til udarbejdelse af salgssannoncer, tidsforbrug til salgssamtaler og prøvekørsler samt udgifterne til klargøring af køretøjet. Desuden er prisen højere ved salg af en brugt bil gennem en forhandler, fordi køberen ved køb af et køretøj hos en professionel forhandler har visse garantirettigheder, som normalt udelukkes ved et køb hos en privat sælger.
- 20 Dermed fraviger BGH sin tidligere praksis vedrørende erstatningen, hvorefter udgifterne til forberedelse og gennemførelse af et videresalg og den erhvervsdrivendes eventuelle profit ikke skal erstattes, da de også opstår, hvis forbruger ikke skal betale erstatning, fordi denne ikke har anvendt genstanden urimeligt eller uforholdsmæssigt meget. Den beregning af handelsværdierne, som BGH nu har statueret, fører nemlig til en betydelig værdiforringelse (og dermed erstatningskrav), også i tilfælde, hvor køretøjet forud for udøvelsen af fortrydelsesretten hverken er blevet indregistreret eller har kørt en meter.
- 21 Det er imidlertid tvivlsomt, om dette er foreneligt med artikel 14, stk. 1, første punktum, i direktiv 2008/48. Den forelæggende ret henviser til dom af 3. september 2009, Messner (C-489/07, EU:C:2009:502), hvori Domstolen fastslog, at det entydigt er i strid med ordlyden i og målsætningen for direktiv 97/7/EF, hvis forbruger skal betale en fast erstatning alene af den grund, at denne havde mulighed for at benytte et gode, der er erhvervet i henhold til en aftale om fjernsalg, i den tid, denne havde det i sin besiddelse. Da fortrydelsesretten netop har til formål at give forbruger denne mulighed, kan den omstændighed, at denne har udnyttet muligheden, ikke have som konsekvens, at forbruger kun kan udøve denne ret mod betaling af en erstatning. Dette ville navnlig fratage forbruger muligheden for helt frit og uden pres at benytte den betænkningstid, som denne indrømmes ved direktivet. Domstolen anser navnlig også

fortrydelsesrettens virkning og effektivitet for forringet, hvis erstatningens størrelse ikke står i et rimeligt forhold til det pågældende godes købspris.

- 22 BGH's beregningsmetode kan være i strid med dette princip, da BGH i sidste ende belaster forbrugeren med ikke blot erstatningen for værdiforringelsen som følge af benyttelsen af godet, men også med omkostningerne til videresalget, et profittillæg og momsen. Disse prisforhøjende poster skyldes alene udøvelsen af fortrydelsesretten. De opstår uafhængigt af benyttelsen af køretøjet. De opstår også, hvis køretøjet ikke blev indregistreret og ikke kørte en meter, før fortrydelsesretten blev udøvet. På denne måde giver BGH ikke kun den erhvervsdrivende en erstatning for værdiforringelsen, men også en erstatning for den blotte udøvelse af fortrydelsesretten.
- 23 Beregningsmetoden er desuden i strid med målsætningen for direktiv 2008/48. Idet BGH på tidspunktet for tilbageleveringen af køretøjet kun tager hensyn til forhandlerens indkøbspris, er forbrugeren efter udøvelsen af fortrydelsesretten ringere stillet, end hvis denne ikke udøver den. Forbrugeren kan nemlig, hvis denne selv sælger køretøjet privat, opnå en betydeligt højere pris end forhandlerens indkøbspris. Forbrugeren skal nemlig i modsætning til forhandleren ikke betale moms ved et videresalg og ikke afholde omkostninger, som må lægges på prisen, og heller ikke indkalkulere en profitmargin.
- 24 Desuden er BGH's beregningsmetode efter den forelæggende rets opfattelse også uforenelig med princippet om forbud mod ugrundet berigelse (jf. vedrørende dette princip dom af 9.7.2020, Den Tjekkiske Republik mod Kommissionen, C-575/18 P, EU:C:2020:530, præmis 82). På grund af modellen med forhandlerens indkøbspris ved tilbageleveringen af køretøjet kan kreditgiveren realisere en gevinst, idet denne videresælger køretøjet til en pris, der er højere end forhandlerens indkøbspris. Dermed vil kreditgiverens aktiver blive forøget, og denne vil opnå en berigelse.
- 25 Det andet og det tredje spørgsmål: I tilfælde af fortrydelse af en forbrugerkreditaftale, som er knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj, er det tvivlsomt, om kreditgiveren kan kræve forrentning af kreditten efter fortrydelse af kreditaftalen.
- 26 I BGH's nyligt afsagte dom af 25. oktober 2022 bekræftede den et krav på forrentning for den periode, hvor kreditten blev udnyttet. Dette begrundes navnlig med, at forbrugerens forpligtelse til at betale renter efter at have fortrudt kreditaftalen i henhold til artikel 14, stk. 3, litra b), i direktiv 2008/48 hører til de spørgsmål, som er fuldstændigt harmoniseret ved direktivet.
- 27 Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt artikel 14, stk. 3, litra b), første punktum, i direktiv 2008/48 i forbindelse med kreditaftaler, der er knyttet til en købsaftale, er omfattet af den fuldstændige harmonisering og derfor er bindende for medlemsstaterne som omhandlet i direktivets artikel 22, stk. 1, og formoder, at der med dette direktivs artikel 14, stk. 3, litra b), [første] punktum, må være ment

en standardforbrugerkreditaftale, som ikke er knyttet til en yderligere aftale. Denne bestemmelses krav er således begrænset til aftaleforholdet mellem forbrugeren og kreditgiveren. Hvis den tilknyttede købsaftale ligeledes bliver ugyldig som følge af fortrydelsen, som det er tilfældet i tysk ret (BGB's § 358, stk. 2), skal – foruden kreditaftalen – den tilknyttede købsaftale imidlertid også ophæves. I direktiv 2008/48 er det imidlertid hverken reguleret, hvilken indvirkning fortrydelsen har på den tilknyttede aftale, eller hvilke ydelser parterne i den finansierede aftale (i den foreliggende sag køber og sælger) skal levere tilbage.

- 28 Det er imidlertid ikke muligt at adskille ophævelsen af en tilknyttet købsaftale vedrørende et køretøj fra ophævelsen af kreditaftalen på en meningsfuld måde. I konstellationen med det kreditfinansierede køb modtager forbrugeren ikke et kreditbeløb, men kun det finansierede køretøj. Derimod modtager sælgeren kreditbeløbet i form af købsprisen. Kravene i forbindelse med ophævelsen må også tage udgangspunkt i denne situation. Det kan derfor formentlig lægges til grund, at medlemsstaterne kan regulere ophævelsen af de indbyrdes forbundne aftaler under overholdelse af EU-rettens almindelige principper efter eget skøn og også under fravigelse af artikel 14, stk. 3, litra b), første punktum, i direktiv 2008/48.
- 29 Også niende betragtning til og artikel 15, stk. 3, i direktiv 2008/48, hvorefter medlemsstaterne kan bibeholde eller indføre nationale bestemmelser om, at sælgeren eller tjenesteyderen og kreditgiveren hæfter solidarisk, samt nationale bestemmelser om ophævelse af en aftale om køb af varer eller levering af tjenesteydelser, hvis forbrugeren udøver sin fortrydelsesret i forbindelse med kreditaftalen, taler til fordel for, at medlemsstaterne har en vid margin ved reguleringen af denne aftalekonstellation.
- 30 Såfremt det andet spørgsmål besvares benægtende, opstår yderligere spørgsmålet om, hvorvidt det er foreneligt med EU-retten, navnlig artikel 14, stk. 1, første punktum, i direktiv 2008/48, at kredittageren skal forrente kreditten i tilfælde af fortrydelse af en forbrugerkreditaftale, som er knyttet til en købsaftale vedrørende et køretøj.
- 31 Konkret skal det efter den forelæggende rets opfattelse prøves, om princippet om forbud mod ugrundet berigelse, som er fastslået af Domstolen, er overholdt i forbindelse med pligten til at forrente kreditten. I den foreliggende konstellation med en kreditaftale, der er knyttet til en købsaftale, foreligger der ganske vist en berigelse af forbrugeren, idet denne kan benytte køretøjet. Derved øger han sine aktiver (generaladvokat Hogans forslag til afgørelse i de forenede sager UK m.fl., C-33/20, C-155/20 og C-187/20, EU:C:2021:629, punkt 131).
- 32 Forbrugeren beriges imidlertid ikke med udnyttelsen af kreditbeløbet. Kreditbeløbet går direkte fra kreditgiveren i form af køretøjets købspris til sælgeren, som kan udnytte beløbet og beriges med denne udnyttelse. Det vil derfor være i strid med princippet om forbud mod ugrundet berigelse, hvis

forbrugeren i forbindelse med ophævelsen af kredit- og købsaftalen skal betale renter for udnyttelsen af kreditten.

- 33 Derudover kan pligten til forrentning også indebære en forringelse af virkningen i praksis af udøvelsen af fortrydelsesretten i henhold til artikel 14, stk. 1, første punktum, i direktiv 2008/48. Ifølge dette princip, som er forankret i EU-retten, skal forbrugeren frit og uden at skulle frygte finansielle ulemper kunne beslutte, om denne vil fastholde sine aftaler, som udgør en økonomisk enhed.
- 34 Dette EU-retlige beskyttelsesformål anses efter den helt overvejende mening i den nationale retspraksis og retslitteratur for truet, hvis forbrugeren, der udøver sin fortrydelsesret, skal erstatte kreditgiveren det kreditbeløb, der er tilgået sælgeren. Dette beløb ville forbrugeren ganske vist kunne kræve tilbage fra den erhvervsdrivende, der har modtaget kreditbeløbet. Det er imidlertid ikke acceptabelt at lade forbrugeren bære risikoen i forbindelse med håndhævelsen af kravet over for sælgeren.
- 35 Denne betragtning må gælde tilsvarende for spørgsmålet om forrentningen af kreditten. Hvis forbrugeren skal betale kreditrenter til kreditgiveren, kan forbrugeren ganske vist efterfølgende udøve regres over for sælgeren, som modtog kreditten (i form af købsprisen) og kunne udnytte denne. Sælgeren kan nemlig udnytte kreditbeløbet til egne formål og har dermed opnået berigelse. I så fald skal forbrugeren imidlertid påtage sig besværet med at håndhæve kravet og især også bære risikoen for, at kravet ikke kan håndhæves. I hvert fald i første omgang vil forbrugeren opleve en dobbelt belastning ved ophævelsen af de to aftaler (for køretøjets værdiforringelse og for udnyttelsen af kreditten). Denne kan således ikke træffe sin afgørelse om fortrydelsen »uden frygt for finansielle ulemper«.
- 36 I sidste ende er det formentlig i strid med såvel det EU-retlige princip om forbud mod ugrundet berigelse som det EU-retlige princip om fortrydelsesrettens virkning i praksis at belaste forbrugeren med en pligt til at betale renter for udnyttelsen af kreditten.